

Yttrande i anledning av remissen: Handlingsplan för att utveckla samverkan mellan Göteborgs universitet och dess studenter G 11 3422/05

Hur kan studenternas förutsättningar för att delta i samråd och att reellt påverka beslutsfattandet utvecklas och förbättras?

Vid Juridiska institutionen har vi ett nära samarbete med Juridiska föreningen, den programförening inom Kåren som våra juriststudenter tillhör. Detta samarbete anser vi fungerar mycket bra. Juridiska föreningen har representanter i såväl Utbildningsnämnden (UN), Institutionsstyrelsen (IS) som i Samhällsdialognämnden (SN). Vid vissa större reformeringar av juristutbildningen strävar vi efter att ha studentrepresentanter i de beredande grupperna. Under hösten 2005 har vi t ex beslutat att sätta samman en grupp lärare och studenter som skall se över kursen Tillämpade studier / examensarbetet, 20 poäng. Vidare kommer vår grund- och forskarutbildning våren 2006 att självvärderas varvid ett nära samarbete med studenterna/doktoranderna kommer att äga rum. Vidare har prefekt, UN:s ordförande samt studierektor med jämna mellanrum s k frukostmöten med hela Juridiska föreningen för att såväl byta information som skapa en bättre dialog. I undervisningssammanhang har vi på vissa kurser speciella s k referensgrupper för att skapa möjlighet för studenterna att påverka kursens upplägg.

I studierektorskapet ligger även ett ansvar att kontinuerligt ha kontakt med den student som är ordförande i Urjur (Juridiska föreningens utbildningsråd). Planer på att förbättra detta samarbete finns.

Då studentrepresentanterna endast sitter ett år i respektive nämnd, kan detta medföra en bristande kontinuitet. För att underlätta byte av studentrepresentanter i UN har vi sammanställt en skrift med de viktigaste besluten som UN fattat för att de nya representanterna snabbare skall kunna sätta sig in i tidigare avgjorda UN ärenden. Vidare bör upplysas om att en manual med viktiga beslut och rutiner för alla kursansvariga lärare även har upprättats, vilken studentrepresentanterna fått tillfälle att kommentera inför tryckning. Denna manual kan även ge viss vägledning för nya studentrepresentanter i UN.

Slutligen vill vi poängtera hur oerhört viktigt det är med väl fungerande studentföreningar för att man skall kunna uppnå ett effektivt studentinflytande. Vi strävar även efter att nå de övriga studenterna, dvs de som *inte* är engagerade i föreningsaktiviteter. Genom förändrade pedagogiska upplägg av kurserna ges större möjlighet att nå även denna studentkategori, genom t ex referensgrupper.

Hur kan tillämpningen av regelsamlingen förbättras?

När det gäller det gemensamma regelverket är vi skeptiskt inställda till huruvida man centralt skall anta regler som tycks bygga på tanken att alla universitetskurser är, och skall vara, uppbyggda på ett traditionellt sätt, d v s kurser upplagda med föreläsningar och seminarier som sedan avslutas med en hemtenta alternativt en salstentamen. I framtiden tror vi att universitetskurser i större utsträckning måste anpassas till såväl studenternas

som avnämarnas önskemål och krav på vilka färdigheter en student skall ha efter genomförd kurs. Det är inte alltid pedagogiskt optimalt att överlag använda sig av det traditionella kursupplägget. Inom vårt område verkar vi för att utbilda jurister som kan konsten att skriva och tala men även argumentera. Examination genom salstentamen bidrar inte till att ge studenterna dessa, för en jurist så ovärderliga, kunskaper. Omfattande skrivuppgifter, processspel samt muntliga föredragningar bidrar däremot till denna kunskapsinläring. Vidare anser vi att statens krav på en breddad rekrytering inom universitet och högskola kan och bör framtvinga förändringar av det traditionella pedagogiska upplägget av universitetskurser. Vi tror att man inom universitetet i framtiden måste se över de olika kursernas upplägg för att ev anpassa dem till en måhända mer heterogen studentgrupp. Kursernas förändringar kommer att variera beroende på vilket utbildningsområde vi verkar inom. Gemensamt är dock att vi *alla* måste låta de olika pedagogiska utvecklingsplanerna inom universitetet få genomslag. Det är då viktigt att vi i denna process kan verka förutsättningslöst utan att vara bundna av gemensamma regler som kan försvåra en sådan utveckling.

För det fall man vill verka aktivt genom denna form av centrala regelverk bör man förvissa sig om att regelverket verkligen förankrats i de olika fakulteternas/institutionernas arbete och inom deras respektive utbildningsformer. Varje utbildning och dess studentgrupp är unik i sitt slag och det kan därför krävas speciella regler för olika institutioner. Vid Juridiska institutionen tror vi att vi, naturligtvis gemensamt med våra studentrepresentanter i UN, kan anta regler/rutiner som är bäst lämpade för just vår utbildning. Regler eller rutiner som vi anser är bra för våra studenter och vårt utbildningsuppdrag kan vara väldigt svåra för en annan fakultet/institution inom GU att följa, varför ett stort behov av flexibilitet krävs i regelverket.

Vidare anser vi att det är viktigt att regelverkskommittén aktivt verkar för att informera om kommitténs roll och uppdrag. Institutionerna bör även regelbundet få information om de ärenden kommittén handlagt och vilken verksamhet man bedriver. Den information vi fått hittills har varit mycket bristfällig. Regelverkskommittén måste även verka aktivt gentemot statsmakterna för att kunna bidra till att de regler som antas av Riksdagen anpassas till de krav som ställs på universiteten och den önskan som finns att förnya pedagogiken inom de olika områdena i den nuvarande och framtida universitetsvärlden.

Hur kan bristerna i dialogen mellan utbildningssamordnare och studenter åtgärdas vad avser kursutvärderingar och andra uppföljningar?

Vid Juridiska institutionen finns idag ett mycket väl fungerande system med kursutvärderingar. Kursansvarig lärare ombesörjer att s k kursombud utses vid introduktionsföreläsningen. Juridiska föreningen ansvarar därefter för att kursombudet får korta instruktioner för hur kursutvärderingen skall gå till. Kursansvarig lärare och kursombud utfärdar gemensamt ett kursutvärderingsmaterial¹. Vid sista lektionstillfället avsätts tid för studenterna att fylla i kursutvärderingen. När kursutvärderingen sammanställts och analyserats tas kursutvärderingen upp i UN. Vid utbildningsnämndsmötet tar vi fram protokollsanteckningar från föregående års utvärdering för att se om kursansvarig vidtagit de åtgärder han eller hon tidigare åtagit sig. Varje kursutvärdering brukar ta cirka 30 minuter eller mer att gå igenom. Närvarande

¹ Juridiska föreningen arbetar just nu på att försöka sammanställa en gemensam kursutvärderingsmall. Beslut i Utbildningsnämnden kan komma att tas under våren 2006.

vid mötet är såväl kursansvarig lärare som kursombud. Genom årens lopp har mycket viktig information framkommit under dessa möten. Ordförandena i UN har även aktivt strävat efter att stämningen vid dessa möten skall vara positiva och att mötet skall vara konstruktiva. I samband med kursutvärderingen behandlas betygsstatistik och genomströmningssiffror. Efter mötet sammanställs ett protokoll där vi relativt detaljerat försöker sammanfatta kursutvärderingen, de uppgifter som framkommit muntligen vid mötet samt de förändringar kursansvarig lärare åtagit sig att göra för kommande år. Utdrag från protokollet skickas därefter till lärarna. Då det är mycket viktigt att alla studenter får tillgång till resultatet av en av dem ifylld kursvärdering anslås de sammanställda kursutvärderingarna samt därtill det protokollsutdrag från UN möte varvid utvärderingen behandlades på en anslagstavla utanför studerandexpeditionen. Vid Juridiska institutionen är vi mycket stolta över att ha ett så väl fungerande kursutvärderingssystem. Önskvärt vore dock om det fanns ett elektroniskt utvärderingssystem (i Kursportalen) med en inbyggd feed-backfunktion till studenterna. Fördelen med en elektronisk utvärdering är att den skulle vara tidsbesparande. Nackdelen med ett sådant system är dock att alltför få studenter fyller i kursutvärderingar som är elektroniska. Ett förslag är att koppla kursutvärderingen till t ex anmälan till tentamen eller liknande. Slutligen bör påpekas att på de kurser där man utsett sk referensgrupper har man varit mycket nöjd med detta. I dessa grupper har studenterna kommit med konstruktiv kritik på ett tidigt stadium, vilket gjort det möjligt för kursansvariga lärare att vidta vissa kanske nödvändiga förändringar av kursen i tid.

Hur kan man motverka problem med ”anonyma studenter i en utbildningsfabrik” och skapa bättre kontaktytor inom program och kurser?

Anonymiteten kan tyvärr bli ett faktum när vi idag har så många studenter som 155 personer på våra kurser/vårt program. För att undvika anonymitet bör man reflektera över kursernas pedagogiska upplägg. De kurser, som endast består av föreläsningar och tentamen, anser vi *inte* bidrar till att minska anonymiteten. För det fall man väljer denna typ av upplägg ställs mycket stora krav på föreläsarens pedagogiska förmåga och engagemang. Det är extra viktigt att man på dessa kurser tar upp dagsaktuella och matnyttiga ämnen för att studenterna skall bli engagerade, berörda och därmed mer villiga att delta i kursen och dess eventuella diskussioner. Genom ett mycket stort engagemang från såväl lärare² som studenter kan i vissa fall kontaktytorna öka. För det fall lärare däremot *inte* är engagerade kan detta med allra största sannolikhet leda till en ännu större anonymitet.

Vi anser dock att bättre kontaktytor mellan studenter och lärare främst uppstår genom pedagogiska förändringar av kurserna. I samband med den nya utbildningsplanen har flertalet kurser på jur kandprogrammet kommit att innehålla fler individuella/grupp moment, muntliga redovisningar, rättegångsspel samt skriftliga redovisningar vilket, enligt vår uppfattning, ger en bättre kontakt och leder till en ökad förståelse. En viktig följd av förändringen av kursernas pedagogiska upplägg är även att studenternas eget aktiva handlande (t ex genom studentföreläsningar) bidrar till att studenternas anonymitet i förhållande till den stora studentgruppen motverkas. Vi tror att anonymitet i studentgrupper är lika allvarlig som anonymiteten gentemot lärare. Det bör dock påpekas att de nya kurserna med många individuella/gruppmoment, skriftliga redovisningar m m är mycket kostnads- och tidskrävande. Vår uppfattning är att denna form av kursupplägg

² Två av våra lärare vid institutionen har detta upplägg på sina kurser och fått bemärkelsen Handelshögskolans bästa lärare.

kräver mycket mer engagemang från lärarna. Resultaten av de nya uppläggen på kurserna har dock varit mycket positiva ur såväl ett student- som lärareperspektiv³. Vi anser att denna form av utbildning är den bästa och bör premieras. Den traditionella medelstilledningen bör i detta sammanhang ifrågasättas.

Organisatoriskt är det Pedagogiska utskottet (PUT) på institutionen som har till uppgift att löpande diskutera frågor rörande den pedagogiska utvecklingen av lärarna och kursernas pedagogiska upplägg.

Oavsett vilket pedagogiskt upplägg man använder sig av är dock lärarens personliga attityd till studenter och undervisning avgörande. Har man en negativ syn på studenter och undervisningen kommer detta att bli tydligt för studenterna. Vid Juridiska institutionen har vi förmånen att ha lärare som har en positiv inställning till såväl våra studenter som till undervisning. Vår uppfattning är att vi genom att behandla våra studenter med den respekt som de förtjänar motverkar känslan av anonymitet. Vi är mycket måna om att bibehålla denna inställning bland våra lärare. Det bör även påpekas att vi har lärare som anstränger sig att lära sig studenternas namn vilket uppskattats av studenterna och aktivt motverkar anonymitet.

Även här vill vi påpeka vikten att ha väl fungerande studentföreningar. Genom dessa föreningar ökar möjligheten att studenter får kontakt med andra likasinnade studenter och att anonymitetskänslan i studentgruppen därmed minskar.

Vid Juridiska institutionen har vi som målsättning att våra studenter alltid skall känna sig välkomna till Juridiska institutionen. Framst är det den administrativa personalen som studenterna kommer i kontakt med. Vid utvärderingar har just denna personalkategori ofta fått mycket fina omdömen. Viss kritik har riktats mot att våra lärare inte finns tillgängliga på sina rum vilket givetvis är olyckligt. Våra lärare försöker dock att i möjligaste mån finnas tillgängliga per e-post eller telefon. Även diskussionsforumet på kursportalen används av vissa lärare flitigt. Våra öppettider och besökstider är för övrigt relativt generöst tilltagna.

I den senaste utbildningsbroschyren från Handelshögskolan intervjuades en av våra studenter (Henrik Saalman) varvid han på frågan varför han valde Handelshögskolan svarade ” *Handelshögskolan är trevlig. Lokalerna är fina och läget i stan är perfekt. Juridiska institutionen är väldigt personlig.*” Detta illustrerar på ett bra sätt hur viktigt det är för oss som arbetar här att vi tar hand om våra studenter och bryr oss om dem. Vi blir personliga och inte anonyma.

Ylva Benson
Studierektor vid Juridiska institutionen

Remissvaret har utarbetats efter samtal med UN:s ordföranden, lärare och personal vid Juridiska institutionen samt studentrepresentanter i UN.

³ Under läsåret 2004/2005 har omfattande kursutvärderingar gjorts beträffande de kurser som bygger på den pedagogik vi förespråkar.